

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/254/2019
Identifikačné číslo spisu:	1614213408
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1614213408.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne PaedDr. G. S., bývajúcej v M. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Petrom Slávikom, PhD., so sídlom v Malackách, Břeclavská 3, proti žalovanej NAFTA a.s., so sídlom v Bratislave, Votrubova 1, IČO: 36 286 192, o určenie právneho vzťahu, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 4C/199/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2018 sp. zn. 15Co/287/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky rozsudkom z 21. júna 2017 č. k. 4C/199/2014-197 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že nájomná zmluva Zč. X-XX/XXX/XX . uzavretá medzi žalobkyňou a žalovanou dňa 31. januára 1994 je platná v plnom rozsahu, že zmluvný vzťah medzi stranami trvá, a že žalovaná je povinná plniť si povinnosti vyplývajúce jej z predmetnej nájomnej zmluvy. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem na požadovanom určení platnosti nájomnej zmluvy a ani na požadovanom určení, že nájomný vzťah trvá. Žalobkyňa žalobu odôvodnila tým, že dňa 31. januára 1994 jej právny predchodca T. S. a žalovaná uzavreli nájomnú zmluvu č. Zč. X-XX/XXX/XX na dobu určitú do 31. decembra 2005, ktorej predmetom bol nájom pozemku, nachádzajúceho sa v katastrálnom území M., parcela č. XXXX, o výmere 6 020 m², zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX, na ktorom žalovaný vykonával a stále vykonáva banskú činnosť. K uvedenej zmluve bol podpísaný dodatok rovnakého znenia a čísla zo 6. mája 1994 s celkovou výmerou pozemku 842 m². Žalobkyňa považovala uvedenú zmluvu podľa § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka za platnú, ale v žalobe uviedla, že platnosť tejto zmluvy skončila 31. decembra 2005 tým, že od tohto dňa žalovaný nevyplácal nájomné, a preto je sporné, či existuje nájomný vzťah medzi ňou ako dedičom a žalovaným, alebo či žalovaný užíva nehnuteľnosť neoprávnene.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 31. októbra 2018 č. k. 15Co/287/2017-227 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali správnosť rozsudku prvej inštancie, preto sa stotožnil s dôvodmi rozhodnutia v celom rozsahu a v podrobnostiach na ne odkázal.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa s tým, že dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. V dovolaní namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (konkrétne najmä nevyporiadanie sa s ochranou vlastníckeho práva žalobkyne a neposkytnutie ochrany žalobkyni v odvolacom konaní, aplikovanie výkladu naliehavého právneho záujmu arbitrárne a formalisticky aj napriek vyjadreniu žalobkyne z 26. mája 2017). Uviedla, že právo na spravodlivý proces bolo porušené najmä z dôvodu prietahov v konaní. Mala za to, že odvolací súd rozhodol prísne formalisticky, keď prísne formálnym výkladom neprípustnosti určovacej žaloby odkázal na žalobu na plnenie a z toho dôvodu žiadala rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolací súd uvádza:

6. Dovolací súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

7. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol Civilný sporový poriadok v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je ani podľa novej právnej úpravy „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012).

8. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na možnosť prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadiť ako na krajnú výnimku z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016). V súlade s tým aj odborná právnická literatúra konštatuje, že „narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch“ (viď publikáciu Civilný sporový poriadok, Nakladatelství C. H. Beck, Praha, 2016, na str. 1326).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Žalobkyňa namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný. Tvrdí, že ňou vytýkaná nesprávnosť zakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

15. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP“. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu sa zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, nedotkli podstaty a zmyslu tohto stanoviska; vzhľadom na to treba toto stanovisko považovať za aktuálne aj po uvedenom dni.

16. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila

druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

17. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu obsahuje podrobné vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade so zákonom. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Odvolací súd sa v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia osobitne zaoberal odvolacími námietkami. Stotožnil sa s právnym záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa nemá v danej veci naliehavý právny záujem na určení, že nájomná zmluva uzavretá medzi jej právnym predchodcom a žalovaným dňa 31. januára 1994, Zč. X-XX/XXX/XX, je platná v plnom rozsahu a že zmluvný vzťah medzi sporovými stranami trvá, pretože stav právnej neistoty, ktorý podľa nej medzi sporovými stranami pretrváva, možno odstrániť iným právnym prostriedkom, a to žalobou na plnenie. Žalobkyňa nemôže žalobou v časti, v ktorej sa domáha určenia platnosti nájomnej zmluvy a že táto zmluva trvá, dosiahnuť odstránenie spornosti práva a takisto takouto žalobou nie je možné predísť žalobe na plnenie, keďže neunesla dôkazné bremeno svojich tvrdení, že má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Dôvodil, že požadovaným určením platnosti nájomnej zmluvy by sa nič nezmenilo na právnom postavení žalobkyne, pretože posúdenie toho, či je nájomná zmluva Zč. X-XX/XXX/XX platná a či medzi stranami sporu zmluvný vzťah trvá, tvorí len prejudiciálnu otázku v konaní o žalobe na plnenie, keď žalobkyňa existenciu naliehavého právneho záujmu odôvodnila aj tým, že dôvodom podania určovacej žaloby je to, že žalovaná má záujem na finančnom vysporiadaní, ale nevie v akom rozsahu.

18. Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní namieta, že výklad naliehavého právneho záujmu odvolacím súdom je arbitrárny a formalistický napriek jej vyjadreniu z 26. mája 2017, dovolací súd poznamenáva, že dovolacie dôvody nemožno vymedziť poukázaním na podanie, ktoré dovolateľ urobil v konaní pred súdom prvej inštancie alebo druhej inštancie (§ 433 CSP).

19. Zhodnotiac obsah dovolania žalobkyne možno opodstatnene zrekapitulovať, že ostatná časť dovolacích argumentov sa týka nesprávneho právneho posúdenia. Žalobkyňa namieta nesprávne právne posúdenie súdov nižších inštancií týkajúce sa nedostatku jej naliehavého právneho záujmu na požadovaných určeníach (určenia platnosti nájomnej zmluvy, určenia trvania zmluvného vzťahu z danej zmluvy a určenia, že žalovaná je povinná plniť si povinnosti vyplývajúce z tejto zmluvy).

20. Pokiaľ dovolateľka vytýka odvolaciemu súdu aj nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že pri posudzovaní, či došlo postupom odvolacieho súdu k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces, sa nemôže zaoberať vecnou správnosťou právnych záverov obsiahnutých v napadnutom rozhodnutí.

21. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani od 1. júla 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (viď. aj R 24/2017).

22. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.